

Monmouthshire Select Committee Minutes

**Pwyllgor Perfformiad a Throsolwg
Neuadd y Sir Brynbuga NP15 1GA
Dydd Mawrth, 21ain Ebrill, 2026, 10.00 am**

Cynghorwyr yn Bresennol

Cynghorydd Sir Alistair Neill (Cadeirydd)

Cynghorydd Sir: Jill Bond, Rachel Buckler,
John Crook, Steven Garratt, Meirion Howells,
Martin Newell, Paul Pavia, Peter Strong,
C. Werrett, Ben Callard

Swyddogion yn Bresennol

Hazel Ilett, Rheolwyr Craffu
Robert McGowan, Swyddog Polisi a Craffu
Scott Hereford, Rheolwr Gwasanaeth, Preswyl a
Rheoli Adnoddau
Nicholas Keyse, Rheolwr Datblygu Stadau
Jane Rodgers, Pennaeth Gwasanaethau Plant
Peter Davies, Prif Swyddog, Adnoddau

Ymddiheuriadau: Dim

1. Ymddiheuriadau am absenoldeb.

Nid oedd unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb.

2. Datganiadau o Fuddiant

Datganodd y Cynghorydd Pavia fuddiant oherwydd ei gyflogaeth gyda Practice Solutions Limited, sy'n cynnwys gwaith gydag ADSS Cymru ar weithredu deddfwriaeth sy'n ymwneud â thynnu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal.

3. Fforwm Agored i'r Cyhoedd.

Na.

4. Datblygu Lleoliadau Plant – Diweddariad 12 mis – Diweddaru'r pwyllgor yn dilyn craffu ym mis Ebrill 2025.

Cyflwynodd Jane Rodgers yr adroddiad ac atebodd gwestiynau'r aelodau gyda Scott Hereford.

A ydych chi'n rhagweld y bydd elfennau sy'n weddill o'r rhaglen yn cael eu cyflawni ar amser, a beth yw'r prif rwystrau, ar wahân i anawsterau wrth ddod o hyd i safle addas?

Ydym, rydym yn hyderus y bydd y ddau gynllun sy'n weddill yn cael eu cyflawni yn unol â'r amserlenni a nodir yn yr adroddiad, gyda'r ddau i'w cwblhau ym mis Hydref 2026. Mae oedi blaenorol wedi'i achosi'n bennaf gan yr amser sydd ei angen i dendro a chomisiynu contractwyr. Unwaith y bydd contractwyr ar y safle, mae prosiectau wedi tueddu i symud ymlaen yn ôl yr amserlen, ac hyd yma, nid ydym wedi dod ar draws problemau strwythurol annisgwyl a allai achosi oedi pellach fel arall. Rydym yn cyfarfod yn fisol â chontractwyr i fonitro cynnydd, ac mae gennym berthnasoedd gwaith cryf, sefydledig gyda'n Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig, sy'n rhoi mwy o hyder i ni y bydd y ddau gynllun yn cael eu cyflawni ar amser.

O ran rhwystrau ehangach, mae dod o hyd i eiddo addas wedi bod yn her sylweddol. Nid yw'n syml dod o hyd i eiddo sy'n bodloni'r holl ofynion gweithredol ac sydd hefyd yn bodloni'r

gwiriadau cyfreithiol a diwydrwydd dyladwy angenrheidiol. Rydym wedi dysgu o brofiadau cynharach ac erbyn hyn yn cynnal gwiriadau manwl, gan gynnwys adolygiadau cofrestrfa tir a chyfamodau, yn llawer cynharach yn y broses er mwyn osgoi problemau rhag codi yn ddiweddarach. Er bod hyn yn ychwanegu amser at drafodion, mae'n hanfodol sicrhau nad ydym yn dod ar draws problemau ar ôl prynu. Rydym yn parhau i fod yn weithgar wrth nodi cyfleoedd, gyda swyddogion yn cydweithio'n agos i symud ymlaen â'r caffaeliad terfynol.

Pa anawsterau all godi o gael cymysgedd o oedrannau, er enghraifft plant pump i un ar bymtheg oed, o fewn un lleoliad preswyl, a sut mae problemau posibl yn cael eu nodi a'u rheoli?

Gall cael cymysgedd o oedrannau o fewn lleoliad preswyl weithio'n dda iawn, ond mae angen ystyriaeth ofalus. Rydym yn rheoli hyn yn bennaf trwy barau manwl a meddylgar, gan dynnu ar ein gwybodaeth fanwl am bob plentyn. Gan mai dyma ein darpariaeth fewnol ein hunain, rydym yn gallu gosod plant gyda'i gilydd lle credwn y bydd eu hanghenion, eu personoliaethau a'u hamgylchiadau'n cyd-fynd yn briodol. Er nad yw'n system berffaith, mae adnabod y plant yn dda yn caniatáu inni farnu lle gall gwahaniaethau oedran fod o fudd a lle y gallai fod angen mwy o wahanu.

Lle mae heriau'n codi, rydym yn eu rheoli trwy arfer dyddiol cryf o fewn y cartrefi. Mae gweithiwr allweddol yn cael ei ddysgu i bob plentyn neu berson ifanc, ac mae timau staff yn cydweithio'n agos i fynd i'r afael â materion fel rhan o fywyd preswyl arferol. Mae cydweithio agos â gweithwyr cymdeithasol a gweithwyr proffesiynol eraill sy'n ymwneud â gofal y plentyn, gan sicrhau bod pryderon sy'n dod i'r amlwg yn cael eu nodi'n gynnar ac yn cael eu trin yn gyson. Mae parhad staff yn ffactor allweddol wrth leihau anawsterau, ac mae ymweliadau goruchwylio rheolaidd yn helpu i sicrhau bod plant yn ddiogel, yn cael gofal da ac yn cael eu cefnogi i gyflawni canlyniadau cadarnhaol.

A yw cael y cartrefi preswyl "yn gywir" yn ymwneud â strwythur a dyluniad yr eiddo yn unig, neu a yw hefyd yn cynnwys y lleoliad, fel a yw cartref mewn tref neu leoliad mwy gwledig?

Mae'n cynnwys y ddau. Rydym bob amser yn dechrau o'r datganiad o bwrpas ar gyfer pob cartref a'r hyn yr ydym yn ceisio'i gyflawni ar gyfer y plant sy'n cael eu lleoli yno. Mewn rhai achosion, fel Teach Tudor, roeddem yn fwriadol eisiau lleoliad yn agos at gyfleusterau lleol fel y gallai plant ddatblygu annibyniaeth a phrofi byw o fewn cymuned. Mewn achosion eraill, rydym yn darparu cartrefi mewn lleoliadau mwy gwledig lle gallai plant fod angen lefelau uwch o gefnogaeth i gael mynediad at gyfleusterau. Mae dyluniad yr eiddo ei hun hefyd yn hanfodol: mae angen mannau cymunedol da arnom i annog rhyngweithio cadarnhaol, ochr yn ochr â mannau tawelach, preifat lle gall plant dynnu'n ôl pan fo angen. Ochr yn ochr â'r eiddo a'r lleoliad, mae'r gweithlu yn gwbl allweddol. Mae staff cyson, wedi'u hyfforddi'n dda sy'n cael eu cefnogi'n briodol gan arweinyddiaeth gref yn gwneud gwahaniaeth sylfaenol i ba un a yw cartref yn gweithio'n dda.

O ystyried pwysigrwydd helpu plant i ddatblygu annibyniaeth, onid yw hynny'n gyffredinol yn cyfeirio at leoliadau trefol yn hytrach na lleoliadau gwledig iawn, lle gall mynediad at wasanaethau ac amwynderau fod yn anoddach?

Nid o reidrwydd, gan ei fod yn dibynnu'n fawr ar anghenion unigol y plant. Nid yw rhai plant, oherwydd y trawma a'r anffawd y maent wedi'u profi, eto yn barod i gael mynediad diogel neu hyderus at gyfleusterau cymunedol yn annibynnol. I'r plant hynny, gall lleoliad tawelach neu fwy gwledig fod yn fwy priodol, lle gallant dderbyn lefelau uwch o gefnogaeth mewn amgylchedd tawelach. Er bod gan bob plentyn yr hawl i gael mynediad at ei gymuned, y gwahaniaeth allweddol yw lefel y gefnogaeth sydd ei hangen i wneud hynny. Yn aml, mae cartrefi gwledig yn darparu ar gyfer llai o blant - mae ganddynt gymhareb staffio uwch, ac maent yn darparu mwy o

le, a all ddiwallu anghenion plant sydd angen cefnogaeth ddwys yn well. Nid oes un dull cywir neu anghywir - mae bob amser yn ymwneud â pharu'r lleoliad ag anghenion y plant dan sylw.

O ystyried bod y cydbwysedd mewn cartref yn anochel yn newid dros amser - er enghraifft, pan fydd y plentyn hynaf yn symud ymlaen a phlentyn newydd yn symud i mewn - sut ydych chi'n rheoli'r newidiadau hynny fel bod y deinameg o fewn y cartref yn aros yn sefydlog?

Mae trawsnewidiadau yn rhan anochel a heriol o ofal preswyl, ac rydym yn eu rheoli trwy gynllunio a chyfathrebu gofalus iawn. Pan fydd lle ar gael, rydym yn cymryd amser i ddeall nid yn unig anghenion y plentyn a allai fod yn symud i mewn, ond hefyd anghenion, personoliaethau, amcanion a dyheadau'r plant sydd eisoes yn byw yn y cartref. Mae cydnawsedd a chyfatebiaeth unwaith eto yn ganolog i'r broses benderfynu honno. Mae lleoliad newydd yn cynrychioli cyfnod pontio nid yn unig i'r plentyn sy'n dod i mewn ond hefyd i'r plant presennol, felly rydym yn cynllunio ar gyfer hynny ar y cyd. Er nad yw bob amser yn syml a gall fod cyfnodau o addasu, mae gan ein timau staff brofiad o reoli'r newidiadau hyn. Mae'r dull hwn yn adlewyrchu heriau a welir mewn lleoliadau gofal eraill, fel gofal maeth, ac mae'n rhan o arfer proffesiynol bob dydd ein gweithwyr cymdeithasol a'n staff preswyl.

Pa dystiolaeth sydd gennym fod plant sy'n cael eu lleoli mewn llety preswyl a llety â chymorth mewnol yn cyflawni canlyniadau gwell - fel addysg, lles emosiynol a sefydlogrwydd lleoliad - nag yr oeddent pan gawsant eu lleoli'n allanol, a sut rydym yn olrhain hyn dros amser?

Caiff canlyniadau eu monitro trwy gyfuniad o ddangosyddion ansoddol a pharhaus yn hytrach nag un metrig perfformiad. Mae'r rhain yn cynnwys arsylwadau o ymddygiad a rhyngweithiadau plant, presenoldeb yn yr ysgol ac ymgysylltiad ag addysg, rheoleiddio emosiynol a lles, cyfranogiad mewn hobiau a gweithgareddau hamdden, y gallu i ffurfio a chynnal perthnasoedd, ac ansawdd y cyswllt â theuluoedd geni lle bo'n briodol. Ystyrir y materion hyn yn rheolaidd mewn adolygiadau Plant sy'n Derbyn Gofal statudol, trwy ymweliadau gweithwyr cymdeithasol, a thrwy ymgysylltu rheolaidd â gweithwyr allweddol. Dros amser, bydd canlyniadau hefyd yn cael eu hasesu wrth i blant symud ymlaen i fod yn oedolion ifanc, gan gynnwys eu llwybrau addysg, hyfforddiant a chyflogaeth.

Pam mae targedau wedi'u gostwng – a yw hyn yn adlewyrchu llai o alw, neu gyfyngiadau ar gapasiti a chyflenwi?

Mae'r gostyngiad yn adlewyrchu cyfuniad o ffactorau yn hytrach nag un cyfyngiad. Ers cytuno ar y strategaeth, mae nifer y plant mewn gofal a'r galw am leoliadau preswyl wedi sefydlogi yn hytrach na chynyddu. Yn ogystal, mae model darparu gwasanaethau mwy addas wedi'i ddatblygu ar gyfer plant sy'n ceisio lloches, gyda lleoliadau'n aml yn cael eu gwneud y tu allan i'r sir mewn ardaloedd lle mae pobl ifanc yn well ganddynt fod wedi'u lleoli, fel Casnewydd a Chaerdydd. Mae hyn wedi lleihau'r angen uniongyrchol am lety â chymorth ychwanegol yn Sir Fynwy. Mae'r sefyllfa'n parhau i gael ei hadolygu a gall newid yn y dyfodol.

Sut ydym ni'n gwybod bod y lleoliadau mewnol hyn yn cynrychioli gwerth hirdymor gwell am arian, a beth yw'r nod cyffredinol - rheoli costau neu'r canlyniadau gorau i blant?

Mae darpariaeth fewnol yn cefnogi canlyniadau gwell trwy ganiatáu mwy o reolaeth dros ansawdd lleoliadau, paru a sefydlogrwydd. Gall plant aros yn agosach at eu cymunedau a'u timau gofal, a gellir teilwra lleoliadau i'w hanghenion penodol. Mae llai o ddibyniaeth ar leoliadau allanol yn cyfrannu at werth gwell am arian dros amser, tra bod y prif ffocws yn parhau ar gyflawni canlyniadau cadarnhaol, sefydlog ac iach i blant fel rhieni corfforaethol. Mae monitro parhaus o ganlyniadau a chostau yn llywio cynllunio a gwneud penderfyniadau yn y dyfodol.

Pan gymeradwywyd y strategaeth leoli ym mis Ebrill 2024, roedd yn ymddangos ei bod yn cael ei gyrru'n bennaf gan yr angen i gael costau dan reolaeth yn hytrach na chanlyniadau i blant. A yw'r dull wedi symud ymlaen o'r safbwynt hwnnw ers hynny, neu a fwriadwyd i reoli costau a chanlyniadau gwell fynd law yn llaw bob amser?

Byddem yn anghytuno â'r awgrym bod y strategaeth erioed yn ymwneud yn bennaf â rheoli costau. O'r cychwyn cyntaf, y bwriad bob amser fu cyflawni canlyniadau gwell i blant a phobl ifanc tra hefyd yn darparu gwerth da am arian i'r Cyngor. Dyna fu'r flaenoriaeth glir drwyddi draw. Y ffocws cyson fu ar wella canlyniadau yn gyntaf, gyda rheoli costau yn eistedd ochr yn ochr â hynny fel ystyriaeth angenrheidiol a chyfrifol. Drwy ddatblygu ein darpariaeth fewnol ein hunain, rydym yn gallu sicrhau'n well bod plant yn cael eu lleoli mewn lleoliadau sy'n diwallu eu hanghenion, yn agosach at adref a chyda mwy o sefydlogrwydd, tra hefyd yn cymryd mwy o reolaeth dros gostau a oedd gynt yn cael eu gyrru gan y farchnad allanol.

Beth yw cost wythnosol gyfartalog gyfredol lleoliadau preswyl allanol a lleoliadau asiantaethau maethu annibynnol, a sut mae hyn yn cymharu â'r costau mewnol sydd yn cael eu rhagamcan? A fyddai dangosfwrdd perfformiad yn nodi cost, galw a chapasiti yn ddefnyddiol i Aelodau?

Adroddwyd bod cost wythnosol gyfartalog lleoliad preswyl allanol rhwng £7,000 ac £8,000, gan nodi bod costau wedi parhau i gynyddu. Mewn cymhariaeth, nodwyd bod cost uned gyfartalog lleoliad preswyl mewnol tua £4,000 y plentyn yr wythnos, gan gynnwys staffio, costau adeiladu a gorbenion gweithredol. Nodwyd hyn fel arbediad sylweddol. Cydnabuwyd y byddai dangos arbedion cost yn gliriach, o bosibl trwy ddangosfwrdd perfformiad, yn ddefnyddiol wrth i'r rhaglen fynd rhagddi.

Gyda newidiadau i sut y bydd cartrefi plant yn gweithredu erbyn 2030, pa mor hyderus ydym ni y bydd graddfa'r ddarpariaeth fewnol arfaethedig yn ddigonol dros y 3-4 blynedd nesaf? A oes gennym wybodaeth ynghylch a yw darparwyr presennol yn bwriadu gadael, trosi neu aros yn y farchnad?

Mae'r dirwedd yn y dyfodol yn ansicr ar lefel leol a chenedlaethol. Mae ymgysylltu parhaus yn digwydd gyda darparwyr preifat a thimau comisiynu i ddeall eu bwriad mewn perthynas â diwygiadau 2030, gan gynnwys a yw darparwyr yn bwriadu gadael, trosi neu barhau i weithredu. Mae rhai darparwyr wedi dechrau rhannu eu cynlluniau, ond mae'r sefyllfa'n parhau i esblygu. Mae'r Cyngor yn parhau i adolygu digonolrwydd yn rheolaidd ac yn cydweithio â darparwyr i ddeall capasiti yn y dyfodol, gan gydnabod na all unrhyw awdurdod lleol fod yn gwbl sicr ar hyn o bryd.

Mae costau adnewyddu'r cartrefi yn ymddangos yn uchel. Beth yw'r prif resymau dros y costau hyn, beth achosodd lithriad yn y ddarpariaeth, ac a ydym wedi ystyried adeiladu cartrefi newydd pwrpasol yn hytrach nag adnewyddu eiddo presennol?

Mae costau adnewyddu yn adlewyrchu'r ffaith bod yn rhaid i'r eiddo hyn fodloni safonau rheoleiddio llym. Mae hyn yn cynnwys gofynion diogelwch tân sylweddol, fel systemau chwistrellu dŵr, yn ogystal â newidiadau dylunio i sicrhau bod y cartrefi'n addas ar gyfer anghenion plant, gan gynnwys mannau cymunedol priodol, mannau preifat a llety i staff. Mae angen gwaith mwy helaeth ar rai eiddo, yn enwedig rhai hŷn, sy'n cynyddu costau.

Mae'r holl gostau a ariennir trwy Gronfa Tai gyda Gofal yn cael eu craffu a'n mynd drwy oruchwyliaeth dechnegol gan Lywodraeth Cymru, ac mae'n ofynnol i ni ddangos eu bod yn cynrychioli gwerth da am arian. O ran y ddarpariaeth yn llithro, y prif achosion fu oedi mewn prosesau tendro, penodi contractwyr ac, mewn rhai achosion, materion annisgwyl unwaith y dechreuodd y gwaith adeiladu. Mae'r heriau hyn wedi cael eu rheoli'n rhagweithiol, gydag ymgysylltu rheolaidd trwy'r bwrdd partneriaeth rhanbarthol a chyfathrebu parhaus â chyllidwyr.

Rydym wedi ystyried yr opsiwn o ddarparu adeiladau newydd, ac mae'n parhau i fod yn rhywbeth y byddem yn edrych arno lle bo'n briodol. Fodd bynnag, mae adeiladau newydd yn dod â heriau ychwanegol, gan gynnwys caffael tir, prosesau cynllunio ac amseroedd paratoi hirach. O ganlyniad, rydym yn ystyried pob cyfle ar ei rinweddau ei hun ac yn cymryd dull mesur yn hytrach na rhuthro penderfyniadau.

Unwaith y bydd y cynlluniau cyfredol a gynlluniwyd ar gyfer eleni wedi'u cwblhau, a fydd y Cyngor wedi cyrraedd yr hyn y mae'n ei ystyried yn lefel briodol o gapasiti, neu a oes datblygiad pellach wedi'i gynllunio y tu hwnt i hynny?

Unwaith y bydd y cynlluniau sydd ar y gweill ar hyn o bryd wedi'u cwblhau, rydym yn disgwyl cyrraedd yr hyn yr ydym yn credu yw'r lefel briodol o gapasiti ar hyn o bryd. Ein bwriad yw oedi datblygiad pellach ar y cam hwnnw yn hytrach na bwrw ymlaen ar unwaith â chynlluniau ychwanegol. Fodd bynnag, nid dyma'r diwedd. Bydd capasiti a galw yn parhau i gael eu hadolygu, a bydd unrhyw benderfyniadau yn y dyfodol yn cael eu llywio gan newidiadau mewn angen, amodau'r farchnad a datblygiadau polisi ehangach.

Mae'r adroddiad yn nodi bod cynlluniau gofal rhai plant wedi'u haddasu o ganlyniad i lithriad prosiect. A allwch chi egluro faint o blant a effeithiwyd ac ym mha ffordd?

Dim ond nifer fach o blant a effeithiwyd oherwydd graddfa gyfyngedig y lleoliadau. Lle bu llithriad, aeth cynlluniau gofal ymlaen mewn ffyrdd amgen, gan gynnwys plant yn symud i leoliadau gwahanol neu aros yn hirach yn y trefniadau presennol. Ni arweiniodd addasiadau at ganlyniadau negyddol ac, mewn rhai achosion, fe wnaethant alluogi pontio llyfnach trwy baratoi ychwanegol a meithrin perthynas â staff cyn derbyn.

O ystyried y gofyniad statudol am gynllunio digonolrwydd parhaus, pa fecanweithiau adolygu ffurfiol sydd ar waith i sicrhau bod y pwyllgor yn cael ei rybuddio os bydd rhagamcanion y galw yn newid yn sylweddol?

Er ein bod wedi cyrraedd cam allweddol yn y broses o gyflawni'r strategaeth bresennol, nid yw hyn yn cynrychioli pwynt terfyn. Mae sawl mecanwaith ffurfiol ar waith i sicrhau goruchwyliaeth barhaus. Rydym yn disgwyl dychwelyd i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad a Throsolwg gyda diweddariad pellach unwaith y bydd y cynlluniau sy'n weddill - fel y llety â chymorth yn y Fenni a'r ail gartref plant - yn weithredol, yn ôl pob tebyg o fewn y flwyddyn nesaf.

Yn ogystal, rydym yn creu cynlluniau comisiynu a digonolrwydd yn flynyddol, a fydd o dan ddeddfwriaeth newydd yn cael eu goruchwyllo'n ffurfiol gan Lywodraeth Cymru. Mae digonolrwydd lleoliadau hefyd wedi'i gynnwys trwy Adroddiad blynyddol y Cyfarwyddwr a thrwy gyflwyno data pwynt gwirio yn rheolaidd, sy'n cynnwys gwybodaeth am niferoedd plant sy'n derbyn gofal, lleoliadau ac angen heb ei ddiwallu. Mae'r prosesau hyn yn darparu cyfleoedd lluosog i nodi ac adrodd ar bwysau neu newidiadau sy'n dod i'r amlwg yn y galw drwy lywodraethu mewnol a sianeli craffu ffurfiol.

Mae'r adroddiad yn disgrifio marchnad y darparwyr preifat fel un sydd wedi'i hansefydlogi'n sylweddol gan newid deddfwriaethol. Beth yw effaith ariannol gyfredol hyn ar gyllideb y gwasanaethau plant, ac a yw hyn yn cael ei adlewyrchu yn y cynllun ariannol tymor canolog?

Rydym eisoes yn profi costau uwch yn y farchnad lleoliadau allanol, a lle mae plant yn parhau i gael eu lleoli gyda darparwyr preifat, mae'r costau hynny'n cael eu rhagamcanu'n uniongyrchol i'r gyllideb. Felly, rydym yn ystyried lefelau gwariant cyfredol, ochr yn ochr â phwysau chwyddiant disgwyliedig, yn ein prosesau cynllunio ariannol. Ar yr un pryd, rydym yn ystyried

arbedion disgwylidig sy'n gysylltiedig â chyflwyno darpariaeth fewnol newydd, sy'n helpu i wrthbwysu pa mor anwadal yw'r farchnad.

Mae'r pwysau a'r rhagamcanion hyn wedi'u hadeiladu i mewn i gynllunio cyllideb o flwyddyn i flwyddyn a'r cynllun ariannol tymor canolig. Mae cydweithio agos rhwng cydweithwyr Gwasanaethau Plant a chyllid i sicrhau bod costau sylfaenol, galw rhagamcanol am leoliadau ac amodau'r farchnad yn cael eu hadlewyrchu'n briodol. Mae hyn yn caniatáu i ni gynllunio'n realistig ar gyfer ansefydlogrwydd parhaus yn y farchnad allanol wrth barhau i ddod â chostau o dan fwy o reolaeth leol.

Sut ydym yn cyfleu'r newidiadau sylweddol hyn yn y strategaeth leoli i blant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal eu hunain, o ystyried y potensial am ansicrwydd a chynnwrf?

Mae cyfathrebu wedi'i deilwra i oedran ac anghenion plant unigol. Mae pobl ifanc hyn sydd wedi cael profiad o ofal yn cael eu cynnwys trwy drefniadau rianta corfforaethol ac maent yn rhan o drafodaethau strategol. Ar gyfer plant iau, darperir gwybodaeth mewn ffordd sy'n gyfeillgar i blant, gan ganolbwyntio ar eu gofal o ddydd i ddydd, eu perthnasoedd a'u lleoliadau. Defnyddir gwaith paratoi, deunyddiau gweledol ac adeiladu perthynas â staff i gefnogi trawsnewidiadau, ochr yn ochr â gwaith stori bywyd i helpu plant i ddeall newidiadau.

Pa ymgysylltiad sydd wedi digwydd gyda thrigolion cyfagos mewn perthynas â'r cartref plant newydd yng Nghil-y-coed, a sut ydym ni'n sicrhau bod cyfathrebu ac ymgysylltu yn parhau unwaith y bydd y cartref ar agor?

Rydym yn rhoi pwyslais cryf ar ymgysylltu cynnar, agored a thryloyw â chymunedau lleol, yn enwedig â chymdogion agos. Yng nghyd-destun eiddo Cil-y-coed, cynhaliwyd digwyddiadau ymgysylltu cyn i'r gwaith adnewyddu ddechrau, lle gwahoddwyd cymdogion i gwrdd â ni, gofyn cwestiynau a deall pwrpas ac ethos y cartref. Cynlluniwyd y digwyddiadau hyn i ddarparu gwybodaeth glir, mynd i'r afael â phryderon a helpu i osgoi camddealltwriaeth a allai fel arall waethygu, gan gynnwys ar gyfryngau cymdeithasol.

Nid yw'r ymgysylltu'n dod i ben unwaith y bydd y cartref yn agor. Rydym yn parhau i gynnal cyswllt rheolaidd â chymdogion trwy gylchlythyrau a diweddariadau, ac rydym yn cydnabod pwysigrwydd cynnwys cynghorwyr lleol yn y cyfathrebiadau hyn fel eu bod yn wybodus ac yn gallu ymateb i ymholiadau. Rydym am i gymdogion deimlo'n gyfforddus yn mynd at staff yn uniongyrchol gydag unrhyw bryderon, ac rydym yn annog sgysiau anffurfiol, cynnar yn weithredol fel y gellir datrys problemau bach yn gyflym heb iddynt waethygu. Ein nod yw i'r cartrefi fod yn rhan gadarnhaol a gwerthfawr o'r gymuned leol.

Pa drefniadau sydd ar waith i sicrhau bod cymdogion yn teimlo y gallant godi pryderon heb ofni canlyniadau, a sut mae'r perthnasoedd hynny'n cael eu rheoli'n barhaus?

Rydym am i drigolion cyfagos deimlo'n hyderus y bydd mynegi pryderon yn cael ei groesawu a'i drin yn adeiladol. Bydd gan bob cartref reolwr dynodedig sy'n gweithredu fel pwynt cyswllt clir a hygyrch i gymdogion a'r gymuned ehangach. Cyn i blant symud i mewn, rydym yn bwriadu cynnal digwyddiad agoriadol fel y gall cymdogion ymweld â'r cartref, cwrdd â staff a gweld bod yr amgylchedd yn gartrefol ac nid fel sefydliad, fel yr oeddem wedi'i amlinellu eisoes.

Y tu hwnt i hynny, mae prosesau cadarn a chlir ar waith. Mae rheolwr y cartref yn gyfrifol am gynnal cyfathrebu parhaus a chyfeillgar, ac mae llwybrau uwchgyfeirio trwy reolwyr gwasanaeth a'r unigolyn cyfrifol os oes angen. Fel unigolyn cyfrifol, cynhelir ymweliadau statudol rheolaidd a chynhyrchir adroddiadau, sy'n cynnwys adborth gan randdeiliaid proffesiynol a'r gymuned. Mae gweithdrefn gwyno ffurfiol hefyd rhag ofn y bydd problemau'n codi. Yn gyffredinol, ein bwriad yw

bod yn fwy na chymydog da yn unig: rydym am i'r cartrefi hyn gael eu hintegreiddio'n dda i'w cymunedau, gyda sianeli cyfathrebu agored a diwylliant o ddatrys problemau'n gynnar.

Mae'r gwasanaeth bellach yn defnyddio cymysgedd o ddarpariaeth a ddarperir gan yr awdurdod lleol a darpariaeth y trydydd sector. Sut a pham y dewiswyd y cymysgedd hwnnw, a beth yw'r broses ar gyfer penderfynu a ddylid darparu gwasanaeth yn fewnol neu gan y trydydd sector?

Pan wnaethom ddatblygu'r strategaeth leoli, roeddem yn glir iawn ynghylch ble roedd gwahanol fodelau darparu fwyaf effeithiol. Ar gyfer llety â chymorth, yn enwedig ar gyfer pobl 16 a 17 oed, roedd gennym eisoes berthnasoddd cryf a sefydledig â sefydliadau'r trydydd sector a oedd â'r gwerthoedd, y profiad a'r arbenigedd cywir. Mae'r farchnad honno wedi datblygu'n gymharol dda, a phan fyddwn yn tendro am gefnogaeth gan lety â chymorth, rydym yn derbyn ymatebion da gan ddarparwyr sy'n cyd-fynd yn agos â'r canlyniadau yr ydym am eu cyflawni ar gyfer pobl ifanc.

Mewn cyferbyniad, mae'r farchnad ar gyfer cartrefi plant preswyl a ddarperir yn allanol yn llawer llai datblygedig ac yn sylweddol ddrytach. Am y rheswm hwnnw, roedd yn gwneud synnwyr i ni ganolbwyntio ein hymdrechion ar adeiladu gweithlu mewnol medrus ar gyfer darpariaeth breswyl, lle gallwn reoli ansawdd, arfer a chanlyniadau'n uniongyrchol. Mae'r dull deublyg hwn wedi ein galluogi i ganolbwyntio capasiti mewnol lle mae ei angen fwyaf, gan barhau i elwa o gryfderau a hyblygrwydd y trydydd sector mewn llety â chymorth. Rydym yn fodlon bod y cydbwysedd hwn wedi gweithio'n dda ac wedi efelychu'r un model ar gyfer cynlluniau llety â chymorth mwy newydd.

A yw'r dull hwn yn dal i ganiatáu i ddarparwyr trydydd sector fod yn rhan o'r broses yn y dyfodol, yn hytrach na'u heithrio wrth i'r ddarpariaeth ddatblygu?

Ydy, yn sicr. Nid yw darparwyr trydydd sector yn cael eu heithrio, ac rydym yn parhau i weithio'n agos gyda nhw trwy brosesau caffael agored a thryloyw. Lle mae gwasanaethau'n cael eu tendro, mae darparwyr yn gallu tendro, a gwneir penderfyniadau yn seiliedig ar ansawdd, gwerth ac aliniad â'n gwerthoedd a'n hamcanion. Mae'r dull hwn yn sicrhau nad ydym yn rhoi ein holl wyau mewn un fasged a'n bod yn cadw system gofal amrywiol a gwydn.

Rydym yn gweld hyn fel dull partneriaeth. Mae'r trydydd sector yn parhau i chwarae rhan bwysig ochr yn ochr â'n darpariaeth breswyl fewnol, ac mae contractau'n cael eu hadolygu'n gyson wrth iddynt gael eu hadnewyddu. Ar hyn o bryd, rydym yn falch iawn o ansawdd y gofal sy'n cael ei ddarparu ar draws darpariaeth yr awdurdod lleol a'r trydydd sector, ac rydym yn credu bod yr economi gymysg hon yn cryfhau digonolrwydd a chanlyniadau lleoliadau cyffredinol i bobl ifanc.

O ystyried bod y Cyngor yn rheoli ei gartrefi plant ei hun yn uniongyrchol ond nad yw'n rheoli darpariaeth breswyl breifat, a oes risg y gallai problemau sy'n codi o gartrefi preifat effeithio ar ganfyddiadau'r gymuned o bob cartref plant, gan gynnwys ein cartref ein hunain? A oes mwy y gall y Cyngor ei wneud i liniaru hyn?

Mae terfynau clir i'r hyn y gallwn ei reoli, ond nid ydym heb ddylanwad. Er bod cartrefi preswyl preifat yn gweithredu'n annibynnol, mae'n ofynnol iddynt ein hysbysu pan fydd plant o awdurdodau lleol eraill yn cael eu lleoli yn ein hardal, ac rydym yn cynnal perthnasoddd gwaith parhaus â'r arolygwyr a'r cyrff rheoleiddio priodol. Lle mae problemau'n codi, ein rôl ni yw sicrhau bod y wybodaeth gywir yn cael ei rhannu gydag awdurdodau lleoli, unigolion cyfrifol ar gyfer y cartrefi hynny ac arolygwyr, fel y gellir mynd i'r afael â phryderon yn briodol.

Os bydd problemau cydlyniant cymunedol yn codi, gallwn hefyd ymgysylltu â thimau mewnol fel diogelwch cymunedol neu blismona lleol, yn dibynnu ar natur y pryder. Lle mae darparwyr preifat yn agored iddo, byddwn yn cynnig cyngor ac yn rhannu gwersi yn seiliedig ar ein profiad

ein hunain o reoli cartrefi ac ymgysylltu'n gadarnhaol â chymunedau. Ein ffocws yw cydlynu, cyfathrebu a sicrhau bod trothwyon diogelu yn cael eu cymhwyso'n gywir lle mae risg i blentyn neu'r gymuned ehangach.

A ydym yn gwybod faint o gartrefi preswyl preifat i blant sy'n gweithredu ar hyn o bryd yn y sir, a pha mor dda ydym ni'n gweld y dirwedd honno?

Rydym yn dal gwybodaeth am nifer y cartrefi preswyl preifat i blant sy'n gweithredu yn y sir, er y gall y ffigur newid dros amser. Y ffigur diweddaraf a gadarnhawyd oedd naw, ond credwn fod y nifer wedi cynyddu ers hynny. Gallwn ddarparu ffigur wedi'i ddiweddarau i'r pwyllgor y tu allan i'r cyfarfod. **CAM GWEITHREDU**: darparu'r union nifer o gyfleusterau preifat

Er nad ydym yn goruchwyllo'r cartrefi hyn yn yr un modd â'n darpariaeth ein hunain, rydym yn parhau i fod yn ymwybodol o'r sector drwy hysbysiadau rheoleiddio, cysylltu ag arolygwyr a chyswllt ag awdurdodau lleoli. Mae hyn yn ein galluogi i fonitro tueddiadau a nodi risgiau posibl, er nad yw'r Cyngor yn gyfrifol am reolaeth weithredol uniongyrchol.

A oes unrhyw beth pellach y gall y Cyngor ei wneud yn ymarferol i weithio gyda darparwyr preifat i leihau problemau cymunedol ac osgoi effeithiau negyddol ar ganfyddiadau o gartrefi a redir gan y Cyngor?

Mae terfynau ymarferol, ond rydym yn cymryd ein rôl o ddifrif. Lle mae pryderon yn codi ynghylch darpariaeth breifat, rydym yn sicrhau eu bod yn cael eu huwchgysylltu'n briodol a'u rhannu â'r awdurdodau rheoleiddio a lleoli sydd â'r pŵer i ymyrryd. Rydym hefyd yn cynnal deialog ag arolygwyr a, lle bo'n berthnasol, yn cyfrannu gwybodaeth leol a all gefnogi goruchwyllo a gorfodi.

Rydym yn gweld ein rôl fel un o gydlynu a hwyluso yn hytrach na rheoli. Lle mae cartrefi'n dderbyniol, byddwn yn gweithio'n adeiladol gyda nhw ac yn cynnig canllawiau yn seiliedig ar ein profiad ein hunain o ymgysylltu â'r gymuned ac arfer da. Yn y pendraw, er na allwn reoli darparwyr preifat yn uniongyrchol, rydym yn gwneud yr hyn a allwn i sicrhau bod problemau'n cael eu nodi'n gynnar, bod gwybodaeth yn cael ei rhannu'n dryloyw a bod cyfrifoldebau diogelu yn cael eu cyflawni.

Crynodeb y Cadeirydd:

Diolch am yr adroddiad, ac ymatebion y swyddog heddiw. Mae'r pwyllgor yn estyn ei ddiolch i'r tîm am eu gwaith caled. Cynigiwyd yr adroddiad.

5. Diweddariad Buddsoddiad a Buddiannau Masnachol – Diweddariad 12 mis – Diweddarau'r pwyllgor yn dilyn craffu ym mis Ebrill 2025.

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet Ben Callard a Nick Keyse yr adroddiad ac atebodd gwestiynau'r aelodau gyda Peter Davies.

Fel rhan o'r cyflwyniad, cynghorodd Nick Keyse y Pwyllgor, ers cyhoeddi'r adroddiad, fod adnewyddu prydles wedi'i gwblhau'n llwyddiannus ym Mharc Busnes Castlegate. Roedd yr adroddiad wedi tynnu sylw at risg sy'n gysylltiedig â thenant mawr y byddai ei brydles yn dod i ben yn ystod y flwyddyn, a bod hyn wedi'i gynnwys i ddangos y canlyniadau posibl pe bai'r lle'n dod yn wag. Cadarnhaodd fod y risg hon bellach wedi'i lliniaru, gan fod y tenant - a nodwyd fel y trydydd meddiannwr mwyaf ym Mharc Busnes Castlegate - wedi llofnodi prydles newydd, gan ymrwymo i aros ar y safle am gyfnod pellach o bum mlynedd o leiaf.

Pa mor strategol yw'r Cyngor yn ei ymagwedd at asedau fel Parc Busnes Castlegate, a phryd ydym yn rhoi'r gorau i'w ystyried yn ased strategol ac yn hytrach yn ei gydnabod fel un sy'n tanberfformio? A yw'n wirioneddol addas i'r Cyngor?

Rydym yn cydnabod bod Parc Busnes Castlegate yn ased heriol ac nad yw'n perfformio ar hyn o bryd yn y ffordd a fwriadwyd yn wreiddiol. Gall fformat a chyfluniad y gofod deimlo'n hen ffasiwn, yn enwedig mewn marchnad swyddfeydd ar ôl pandemig sydd wedi newid yn sylweddol. Fodd bynnag, rydym hefyd yn gweld gwerth strategol cryf yn yr ased, yn enwedig oherwydd ei leoliad a'i rôl bosibl mewn datblygiad yn y dyfodol, gan gynnwys ei berthynas ag uchelgeisiau adfywio a chynllunio ehangach.

Er nad yw lefelau meddiannaeth eto wedi cyrraedd y lefel a ddymunwn, maen nhw'n symud i gyfeiriad cadarnhaol. Rhaid i ni hefyd gydbwysu perfformiad ariannol pur â manteision economaidd a chymunedol ehangach, gan gynnwys cefnogaeth cyflogaeth a busnes. Rhaid gwneud unrhyw benderfyniadau hirdymor ynghylch dyfodol Castlegate yn ofalus, yn enwedig o ran tenantiaid presennol sy'n darparu swyddi lleol a sefydlogrwydd economaidd. Am y rhesymau hynny, rydym yn parhau i'w drin fel ased strategol wrth adolygu'n weithredol y ffordd orau o wneud y mwyaf o'i werth.

A ydym yn hyderus na ellid cyflawni'r manteision yr ydym yn eu cael o'r buddsoddiad hwn yn fwy effeithiol trwy ddefnyddio'r buddsoddiad hwnnw'n wahanol mewn mannau eraill, neu trwy ei reoli mewn ffordd wahanol? Yn ei hanfod, a ydym yn cael yr enillion cyffredinol gorau - ariannol ac fel arall - o'r ased hwn?

Yr hyn sy'n gwahaniaethu perchnogaeth y Cyngor yw'r gallu i gael manteision na fyddai landlord preifat yn eu blaenoriaethu na'u cyflawni yn yr un ffordd. Er bod ein hamcan craidd yn parhau i fod i wneud y mwyaf o feddiannaeth ac incwm, rydym hefyd yn gallu defnyddio'r ased yn fwy hyblyg i gefnogi amcanion ehangach y cyngor a'r gymuned. Er enghraifft, mae mentrau fel cynnig gweithle hyblyg Sir Fynwy wedi'u cyflwyno'n llwyddiannus yng Nghastellgate a byddai'n anoddach eu cynnal o dan fodel masnachol yn unig.

Rydym hefyd wedi gallu cefnogi defnyddiau dros dro a chymunedol o'r safle, darparu trefniadau tenantiaeth mwy hyblyg, ac alinio'r ased ag amcanion datblygu economaidd ehangach. Er ei bod bob amser yn iawn gofyn a ellid adleoli buddsoddiad mewn mannau eraill, rydym yn hyderus bod stiwardiaeth y Cyngor yn caniatáu i ni echdynnu ystod ehangach o fuddion o Castlegate nag a fyddai fel arall yn bosibl, ochr yn ochr â llwybr ariannol sy'n gwella'n gyson.

Pa mor aml y caiff buddsoddiadau'r Cyngor fel Castlegate eu hadolygu'n ffurfiol, a pha mor aml y caiff dulliau amgen neu arloesol eu hystyried?

Yn ymarferol, caiff asedau fel Castlegate eu hadolygu'n rheolaidd iawn. Ar lefel weithredol, rydym yn cynnal cyfarfodydd misol gyda'n hasiantau rheoli, sy'n canolbwyntio nid yn unig ar berfformiad o ddydd i ddydd, meddiannaeth ac ymholiadau, ond hefyd ar wybodaeth am y farchnad a safleoedd cymharol ar hyd coridor yr M4. Mae hyn yn ein helpu i ddeall a yw materion perfformiad yn benodol i asedau neu'n adlewyrchu amodau marchnad ehangach.

Y tu hwnt i hynny, rydym yn sicrhau bod asedau'n cael eu cynrychioli yn y fforymau rhanbarthol a strategol priodol, gan gynnwys ymgysylltu â Phrifddinas-Ranbarth Caerdydd, lle mae cyfleoedd ar gyfer defnyddiau yn y dyfodol, clystyru sectorau a buddsoddiad mewnol yn cael eu harchwilio. Rydym hefyd wedi profi ein dull drwy ymgysylltu â nifer o asiantau masnachol i adolygu ein telerau a'n safle yn y farchnad, a'r adborth cyson fu bod ein cynnig yn parhau i fod yn gystadleuol ar gyfer parc busnes y tu allan i'r dref. Gyda'i gilydd, mae hyn yn sicrhau bod

perfformiad, strategaeth ac opsiynau ar gyfer y dyfodol yn cael eu hadolygu'n barhaus yn hytrach na'u hasesu ar sail anaml neu adweithiol.

Pa feini prawf fyddai'n sbarduno penderfyniad i gael gwared ar ased buddsoddi fel Parc Busnes Castlegate yn hytrach na'i gadw ar gyfer incwm hirdymor, ac a yw'r Cyngor wedi asesu a allai rhyddhau cyfalaf drwy waredu gefnogi gwasanaethau craidd yn well na chynhyrchu incwm parhaus?

Rydym yn adolygu asedau buddsoddi yn barhaus, ond byddai unrhyw benderfyniad i waredu yn cael ei wneud yn ofalus iawn a byddai'n dibynnu a ydym yn credu ein bod wedi gwneud y mwyaf o botensial yr ased ac a fyddai gwaredu'n arwain at ganlyniad cyffredinol gwell i'r Cyngor. Yn ymarferol, mae asedau'n gyffredinol yn fwy deniadol i'w gwaredu pan fyddant yn perfformio'n gryf, yn hytrach na phan fyddant dan bwysau, a dyna pam mae ein ffocws yn parhau ar wella perfformiad yn hytrach na gadael yn gynamserol.

Yng nghyswllt Parc Busnes Castlegate, fe'i caffaelwyd yn wreiddiol fel buddsoddiad hirdymor, ac rydym yn parhau i weld manteision strategol, economaidd a chyflogaeth sy'n ymestyn y tu hwnt i gynhyrchu incwm yn unig. Byddai gwaredu'r ased ar y cam hwn hefyd yn dileu ffrwd referniw a gallai greu pwysau ychwanegol mewn mannau eraill yng nghyllid y Cyngor. Er bod rhyddhau cyfalaf bob amser yn rhywbeth yr ydym yn ymwybodol ohono, ar hyn o bryd yr argymhelliad yw cadw'r ased wrth barhau i wella meddiannaeth a pherfformiad ac ailasesu'r opsiynau unwaith y bydd y sefyllfa honno'n cryfhau ymhellach.

O ran cynhyrchu ynni solar, a yw'r Cyngor wedi ehangu'r dull hwn mewn mannau eraill yn yr ystâd, er enghraifft drwy ganopiâu solar neu integreiddio â gwefru cerbydau trydan, ac a yw hyn yn cael ei adlewyrchu mewn enillion gwell?

Ydym, rydym yn ehangu cynhyrchu ynni adnewyddadwy yn weithredol ar draws ystâd y Cyngor. Mae'r gosodiad canopi solar yn Nhŷ Arloesi (Innovation House) yn rhan o raglen ddatgarboneiddio ehangach sydd â'r nod o wneud y mwyaf o dechnoleg adnewyddadwy, diogelu ein hasedau ar gyfer y dyfodol a gwella eu hatyniad i feddianwyr. Mae integreiddio ynni adnewyddadwy, gan gynnwys cynhyrchu ynni solar a seilwaith gwefru cerbydau trydan, yn cefnogi amcanion amgylcheddol ac apêl fasnachol.

Mae'r codiad ariannol y cyfeirir ato yn yr adroddiad yn ymwneud yn bennaf â fferm solar y Cyngor, ond mae pob gosodiad adnewyddadwy ar draws yr ystâd yn cyfrannu at wydnwch a gwerth hirdymor. Mae'r mentrau hyn wedi'u cysylltu'n agos â nodau cynaliadwyedd ehangach ac maent yn gynyddol berthnasol i denantiaid wrth ystyried meddiannu, yn enwedig o ran costau gweithredu ac ymrwymïadau amgylcheddol corfforaethol.

Fy nealltwriaeth i yw bod yr enillion cyfredol ar fuddsoddiad ym Mharc Hamdden Casnewydd tua 1.8%, yn hytrach na'r 2% a gynlluniwyd yn wreiddiol. Felly, a ydym yn dal i fod islaw'r targed, ac a ddylem fod yn ofalus ynghylch cyflwyno hwn fel ased sy'n perfformio'n gryf?

Ydy, mae'r enillion a adroddir ar hyn o bryd tua 1.8%, ac rydym yn cydnabod bod hyn yn is na'r targed gwreiddiol o 2%. Fodd bynnag, mae'n cynrychioli gwelliant sylweddol o'i gymharu â blynyddoedd blaenorol, ac mae'n adlewyrchu trywydd cadarnhaol yn hytrach na sefyllfa statig. Yn bwysig, ers cwblhau'r adroddiad, mae newidiadau prydlesu pellach wedi digwydd sy'n golygu bod yr enillion rhagamcanol ar gyfer 2026–27 bellach yn agosach at 2.4%, gan ragori ar y targed gwreiddiol.

Er nad ydym yn hunanfodlon, rydym yn hyderus bod Parc Hamdden Casnewydd yn perfformio fwyfwy fel y bwriadwyd, gan ddarparu ffrwd incwm ddibynadwy sy'n cyfrannu'n uniongyrchol at ariannu gwasanaethau'r Cyngor. Mae angen i unrhyw asesiad o berfformiad ystyried amodau'r

farchnad, yn enwedig yn y sectorau hamdden a manwerthu, a'r ffaith bod perfformiad yn gwella yn hytrach na dirywio.

Pa gyfleoedd ychwanegol sy'n cael eu hystyried ar gyfer Parc Busnes Castlegate, gan gynnwys defnyddiau posibl fel cynhyrchu solar estynedig, trafnidiaeth neu ddefnyddiau depo, neu alinio â'r Cynllun Datblygu Lleol Amnewid, ac a yw busnesau lleol yn cael eu heithrio rhag meddiannu lle yno?

Mae Parc Busnes Castlegate yn safle cyflogaeth gwarchodedig, ac mae dosbarthiadau defnydd cynllunio penodol sy'n pennu pa weithgareddau all a na allant ddigwydd yno. Lle nad yw busnesau wedi gallu lleoli yng Nghastellgate, mae hyn fel arfer oherwydd nad oedd eu defnydd arfaethedig yn cyd-fynd â'r cyfyngiadau cynllunio hynny, yn hytrach nag oherwydd nad oeddem yn fodlon darparu ar gyfer busnesau lleol. Rydym hefyd yn ymwybodol o beidio â denu busnesau allan o ganol trefi lle byddai hynny'n tanseilio bywiogrwydd y stryd fawr.

Wedi dweud hynny, rydym yn archwilio cyfleoedd ychwanegol yn weithredol i wneud y mwyaf o werth a defnyddioldeb y safle. Mae'r rhain yn cynnwys defnyddiau ynni adnewyddadwy posibl fel gosodiadau solar, ystyried seilwaith gwefru cerbydau trydan, a defnyddiau mwy hyblyg o ofod presennol, gan gynnwys swyddogaethau'r Cyngor, hyfforddiant, a gweithgaredd cynadledda. Mae Castlegate hefyd yn cael ei ystyried yng nghyd-destun uchelgeisiau cynllunio a datblygu economaidd ehangach, gan gynnwys cysylltiadau â'r Cynllun Datblygu Lleol Amnewid, i sicrhau ei fod yn parhau i fod yn berthnasol yn strategol.

A allwch gadarnhau bod gwiriadau a chydbwyseddau priodol bellach ar waith i osgoi problemau blaenorol ynghylch penderfyniadau buddsoddi ar raddfa fawr, yn enwedig defnyddio arian cyhoeddus sylweddol, gan gynnwys buddsoddiadau a wnaed y tu allan i'r sir?

Gallwn roi'r sicrwydd hwnnw. Mae dull y Cyngor o fuddsoddi wedi newid yn sylweddol. Nid yw caffaeliadau ar raddfa fawr, yn enwedig y rhai y tu allan i'r sir, yn cael eu dilyn mwyach. Mae trefniadau goruchwyllo hefyd wedi newid, gyda'r Pwyllgor Craffu Perfformiad a Throsolwg bellach yn chwarae rhan allweddol wrth graffu ar berfformiad a rheolaeth asedau buddsoddi presennol.

Mae penderfyniadau ar fuddsoddi, cadw neu waredu bellach yn destun llywodraethu cliriach, rheolaethau ariannol cryfach ac adrodd tryloyw. Nid oes rhaglen weithredol o gaffaeliadau cymharol, a byddai unrhyw gynigion yn y dyfodol o'r natur honno angen ystyriaeth a chymeradwyaeth benodol a chadarn gan Aelodau trwy brosesau gwneud penderfyniadau ffurfiol y Cyngor.

Sut mae incwm rhent ac ôl-ddyledion yn cael eu monitro ar draws y portffolio, a pha mor hir ydym yn goddef ôl-ddyledion parhaus cyn cymryd camau gweithredu neu chwilio am ddeiliad newydd?

Mae gennym brosesau clir a strwythuredig ar waith i fonitro incwm rhent ac ôl-ddyledion ar draws y portffolio cyfan. Mae sbardunau ariannol awtomataidd ar waith fel bod taliadau a fethwyd neu a hwyr yn cael eu nodi'n gyflym, gan annog ymgysylltu â thenantiaid i ddeall y rhesymau y tu ôl i'r ôl-ddyledion. Mae hyn yn berthnasol ar draws pob math o ased, gan gynnwys ystadau masnachol, ffermydd y sir a buddsoddiadau mawr fel Parc Hamdden Casnewydd a Pharc Busnes Castlegate.

Lle mae ôl-ddyledion yn parhau, gwneir penderfyniadau fesul achos, gan ystyried maint y tenant, natur y busnes a'r cyd-destun economaidd ehangach. Mewn rhai achosion, yn enwedig lle nad yw'n bosibl adennill, byddwn yn symud i orfodi telerau prydles ac adennill meddiant, fel sydd wedi digwydd yn flaenorol ym Mharc Hamdden Casnewydd. Mae'r dull cyffredinol yn

cydbwysu disgyblaeth fasnachol â chymesuredd, ond nid ydym yn caniatáu i ôl-ddyledion heb eu datrys barhau am gyfnod amhenodol.

Ydy, mae'r enillion a adroddir ar hyn o bryd tua 1.8%, ac rydym yn cydnabod bod hyn yn is na'r targed gwreiddiol o 2%. Fodd bynnag, mae'n cynrychioli gwelliant sylweddol o'i gymharu â blyneddau blaenorol, ac mae'n adlewyrchu trywydd cadarnhaol yn hytrach na sefyllfa statig. Yn bwysig, ers cwblhau'r adroddiad, mae newidiadau prydlesu pellach wedi digwydd sy'n golygu bod yr enillion rhagamcanol ar gyfer 2026–27 bellach yn agosach at 2.4%, gan ragori ar y targed gwreiddiol.

Er nad ydym yn hunanfodlon, rydym yn hyderus bod Parc Hamdden Casnewydd yn perfformio fwyfwy fel y bwriadwyd, gan ddarparu ffrwd incwm ddibynadwy sy'n cyfrannu'n uniongyrchol at ariannu gwasanaethau'r Cyngor. Mae angen i unrhyw asesiad o berfformiad ystyried amodau'r farchnad, yn enwedig yn y sectorau hamdden a manwerthu, a'r ffaith bod perfformiad yn gwella yn hytrach na dirywio.

Pa gyfleoedd ychwanegol sy'n cael eu hystyried ar gyfer Parc Busnes Castlegate, gan gynnwys defnyddiau posibl fel cynhyrchu solar estynedig, trafnidiaeth neu ddefnyddiau depo, neu alinio â'r Cynllun Datblygu Lleol Amnewid, ac a yw busnesau lleol yn cael eu heithrio rhag meddiannu lle yno?

Mae Parc Busnes Castlegate yn safle cyflogaeth gwarchodedig, ac mae dosbarthiadau defnydd cynllunio penodol sy'n pennu pa weithgareddau all a na allant ddigwydd yno. Lle nad yw busnesau wedi gallu lleoli yng Nghastellgate, mae hyn fel arfer oherwydd nad oedd eu defnydd arfaethedig yn cyd-fynd â'r cyfyngiadau cynllunio hynny, yn hytrach nag oherwydd nad oeddem yn fodlon darparu ar gyfer busnesau lleol. Rydym hefyd yn ymwybodol o beidio â denu busnesau allan o ganol trefi lle byddai hynny'n tanseilio bywiogrwydd y stryd fawr.

Wedi dweud hynny, rydym yn archwilio cyfleoedd ychwanegol yn weithredol i wneud y mwyaf o werth a defnyddioldeb y safle. Mae'r rhain yn gynnwys defnyddiau ynni adnewyddadwy posibl fel gosodiadau solar, ystyried seilwaith gwefru cerbydau trydan, a defnyddiau mwy hyblyg o ofod presennol, gan gynnwys swyddogaethau'r Cyngor, hyfforddiant, a gweithgaredd cynadledda. Mae Castlegate hefyd yn cael ei ystyried yng nghyd-destun uchelgeisiau cynllunio a datblygu economaidd ehangach, gan gynnwys cysylltiadau â'r Cynllun Datblygu Lleol Amnewid, i sicrhau ei fod yn parhau i fod yn berthnasol yn strategol.

A allwch gadarnhau bod gwiriadau a chydbwyseddau priodol bellach ar waith i osgoi problemau blaenorol ynghylch penderfyniadau buddsoddi ar raddfa fawr, yn enwedig defnyddio arian cyhoeddus sylweddol, gan gynnwys buddsoddiadau a wnaed y tu allan i'r sir?

Gallwn roi'r sicrwydd hwnnw. Mae dull y Cyngor o fuddsoddi wedi newid yn sylweddol. Nid yw caffaeliadau ar raddfa fawr, yn enwedig y rhai y tu allan i'r sir, yn cael eu dilyn mwyach. Mae trefniadau goruchwyllo hefyd wedi newid, gyda'r Pwyllgor Craffu Perfformiad a Throsolwg bellach yn chwarae rhan allweddol wrth graffu ar berfformiad a rheolaeth asedau buddsoddi presennol.

Mae penderfyniadau ar fuddsoddi, cadw neu waredu bellach yn destun llywodraethiant cliriach, rheolaethau ariannol cryfach ac adrodd tryloyw. Nid oes rhaglen weithredol o gaffaeliadau cymharol, a byddai unrhyw gynigion yn y dyfodol o'r natur honno angen ystyriaeth a chymeradwyaeth benodol a chadarn gan Aelodau trwy brosesau gwneud penderfyniadau ffurfiol y Cyngor.

Sut mae incwm rhent ac ôl-ddyledion yn cael eu monitro ar draws y portffolio, a pha mor hir ydym yn goddef ôl-ddyledion parhaus cyn cymryd camau gweithredu neu chwilio am ddeiliad newydd?

Mae gennym brosesau clir a strwythuredig ar waith i fonitro incwm rhent ac ôl-ddyledion ar draws y portffolio cyfan. Mae sbardunau ariannol awtomataidd ar waith fel bod taliadau a fethwyd neu a hwyr yn cael eu nodi'n gyflym, gan annog ymgysylltu â thenantiaid i ddeall y rhesymau y tu ôl i'r ôl-ddyledion. Mae hyn yn berthnasol ar draws pob math o ased, gan gynnwys ystadau masnachol, ffermydd y sir a buddsoddiadau mawr fel Parc Hamdden Casnewydd a Pharc Busnes Castlegate.

Lle mae ôl-ddyledion yn parhau, gwneir penderfyniadau fesul achos, gan ystyried maint y tenant, natur y busnes a'r cyd-destun economaidd ehangach. Mewn rhai achosion, yn enwedig lle nad yw'n bosibl adennill, byddwn yn symud i orfodi telerau prydles ac adennill meddiant, fel sydd wedi digwydd yn flaenorol ym Mharc Hamdden Casnewydd. Mae'r dull cyffredinol yn cydbwysu disgyblaeth fasnachol â chymesuredd, ond nid ydym yn caniatáu i ôl-ddyledion heb eu datrys barhau am gyfnod amhenodol.

Unwaith y bydd storfa'r amgueddfa yn symud yn ôl i'r Neuadd Sirol – a ragwelir ar hyn o bryd tua diwedd y flwyddyn galendr – bydd gennym gyfle i ystyried Neuadd y Farchnad mewn modd mwy cyfannol. Mae'r adeilad yn unigryw yn ei gynllun a'i hyblygrwydd posibl, a byddwn yn canolbwyntio ar nodi defnyddiau sy'n ategu'r deiliad presennol ac yn helpu i yrru gweithgaredd i'r rhan honno o'r dref. Rydym yn bwriadu dechrau marchnata'r lle sy'n weddill cyn i'r amgueddfa adael, er mwyn lleihau cyfnodau gwag a sicrhau ein bod yn sicrhau defnyddiau priodol o ansawdd uchel sy'n cyd-fynd ag amcanion adfywio a chanol y dref.

Crynodeb y Cadeirydd:

Diolch i'r Aelod Cabinet a'r swyddogion am yr adroddiad a'u hymatebion heddiw. Mae wedi bod yn drafodaeth ddefnyddiol iawn. Symudwyd yr adroddiad.

6. Cynllunyydd Gwaith y Cyngor a'r Cabinet.

Wedi'i nodi.

7. Rhaglen Waith a Rhestr Weithredu y Pwyllgor Craffu Perfformiad a Throsolwg.

Cynhelir cyfarfod cyntaf y Grŵp Gorchwyl a Gorffen a sefydlwyd ar ôl y cyfarfod diwethaf ar ôl etholiad y Senedd. Gwahoddir aelodau i'r Pwyllgor Llywodraethiant ac Archwilio ar 4ydd Mehefin ar gyfer yr eitem Asesu Perfformiad y Panel. Bydd gwahoddiad hefyd i'r Pwyllgor Pobl ar gyfer yr eitem Cynllun Strategol Wesbon yn y misoedd nesaf.

8. Cadarnhau cofnodion y cyfarfod blaenorol

Cytunwyd ar y cofnodion.

9. Cyfarfod nesaf: 9 Mehefin 2026 am 10.00am.

9fed Mehefin 2026 am 10.00am.